Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

Asia: E 47/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission säädösehdotukset ihmisten käyttöön tarkoitetun veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien terveydellisistä vaatimuksista

Talotekninen teollisuus ja kauppa ry:n lausunto komission säädösehdotuksiin ihmisten käyttöön tarkoitetun veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien terveydellisistä vaatimuksista liittyvästä E-kirjeestä

Talotekninen teollisuus ja kauppa ry (Talteka) kiittää mahdollisuudesta lausua E 47/2023 vp Valtioneuvoston selvitykseen Komission säädösehdotukset ihmisten käyttöön tarkoitetun veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien terveydellisistä vaatimuksista

Talteka kiittää hyvin laaditusta selvityksestä ja yhtyy täysin siinä esitettyyn Suomen kantaan, jonka mukaan komission säädösehdotusten tavoitteet ovat yleisesti kannatettavia talousveden terveydellisen laadun takaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että ihmisten käyttöön tarkoitetun veden kanssa kosketuksiin tulevista materiaaleista ja tuotteista ei liukene veteen vieraita aineita terveydelle haitallisissa määrin.

Komission ehdottamat säädösehdotukset ovat pääsääntöisesti hyväksyttävissä. Talteka suhtautuu Suomen kannan mukaisesti erityisen kriittisesti yhteen ehdotettuun täytäntöönpanopäätökseen (Komission täytäntöönpanopäätös EU:ssa sallittujen lähtöaineiden, koostumusten ja ainesosien luetteloiden laatimisesta) ja yhteen delegoituun asetukseen (Komission delegoitu asetus juomaveden kanssa kosketuksiin joutuvien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä), eikä hyväksy niitä nyt ehdotetussa muodossa. Lisäksi edelleen Suomen kannan mukaisesti Talteka suhtautuu varauksellisesti myös toiseen komission täytäntöönpanopäätökseen (Komission täytäntöönpanopäätös testaus- ja hyväksymismenetelmistä aineiden, koostumusten ja ainesosien sisällyttämiseksi EU:ssa sallittujen aineiden luetteloihin).

Asetusluonnoksen metallisten materiaalien positiivilistalla ei ole mukana Suomessa mahdollisia messinkiseoksia. Suomen veden laadun vuoksi kansalliset säädökset edellyttävät sinkinkadon kestävien metalliseosten käyttämistä. Tässä kaikkia jäsenvaltioita koskevassa säädöksessä on varmistettava se, että jokaisessa jäsenmaassa voidaan noudattaa säädöstä ilman ristiriitaa jäsenvaltion omien säädösten kanssa. Lisäksi vapaan kilpailun periaatteiden mukaisesti tarjolla olisi oltava vaihtoehtoisia ratkaisuja sinkinkadon kestävien tuotteiden valmistamiseen.

Säädösehdotusten ongelmakohtien pääsyynä on tarve rajoittaa lyijyn määrää juomavedessä. Lyijyä päätyy veteen pääosin vain vesilaitteistoissa käytettävistä materiaaleista, koska raakaveden luontaiset lyijypitoisuudet ovat vähäiset. Suomessa raakavedessä ei kuitenkaan ole mainittavaa lyijypitoisuutta, eikä lyijyä päädy veteen vesijohtoverkostosta. Silti komission ehdotuksessa rakennuksen vesilaitteistoissa käytettävistä materiaaleista veteen liukenevan lyijyn osuudeksi talousvedessä (*allokaatioprosentti*) on esitetty vain 50 %. Suomen ja Ruotsin komissiolle esittämän näkemyksen mukaan allokaatioprosentin tulisi olla 90 %, jolloin myös osa Pohjoismaissa käytettävistä messinkiseoksista pääsisi suoraan positiivilistalle.

Rakennusteollisuudelle ja rakennustuotteita valmistavalle teollisuudelle on tärkeää, että jäsenmaiden ilmoittamat kansallisiin hyväksyntöihin perustuvat messinkiseokset ovat mukana positiivilistalle. Lähtökohtana on oltava, että kaikki jäsenvaltioiden tällä hetkellä kansallisesti hyväksytyt ja komissiolle juomavesidirektiivin mukaisesti notifioidut veden kanssa kosketuksissa olevat materiaalit otetaan positiivilistoille. Tästä syystä on ensisijaisesti varmistettava, että kaikki jäsenvaltioiden tällä hetkellä kansallisesti hyväksytyt ja direktiivin mukaisesti ECHA:lle ilmoitetut veden kanssa kosketuksissa olevat materiaalit otettaisiin komission täytäntöönpanopäätöksellä laatimiin ensimmäisiin luetteloihin (ns. positiivilistoihin) niistä materiaaleista, joita jatkossa saa käyttää ihmisten käyttöön tarkoitetun veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien tai tuotteiden valmistuksessa.

Tuotteita valmistava teollisuus tarvitsee riittävän pitkän siirtymäajan, jotta se ehtii kehittää ja standardisoida uusia korvaavia materiaaleja, mukauttaa tuotantoaan uusiin materiaaleihin ja saattaa ne markkinoille. Komission ehdottama siirtymäaika vuoteen 2030 ei ole riittävä. Teollisuuden näkemys on, että artiklassa 3 esitetyn siirtymäajan nyt käytössä oleville tuotteille tulisi olla vähintään vuoteen 2036, ja mikäli uusia korvaavia materiaaleja ei ole tullut markkinoille, olisi siirtymäaikaa jatkettava tilanteen mukaan. Tästä syystä tulisi vähintään varmistaa, että kansallisesti tällä hetkellä käytössä olevien materiaalien käyttöä voidaan jatkaa riittävän siirtymäajan puitteissa vesilaitteistojen teknisen kestävyyden ja sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi.

Suomessa on noin 100 sinkinkadonkestäviä messinkilaatuja toimittavaa pk-yritystä ja lisäksi alalla toimii myös vientiyrityksiä. Komission nyt ehdottamien säädösten voidaan katsoa heikentävän pohjoismaisen teollisuuden toimintaa sisämarkkinoilla, koska teollisuus ei pysty sopeuttamaan tuotantoprosessejaan uusien säädösten mukaisiksi komission ehdotusten mukaisessa aikataulussa.

Tässä tilanteessa suomalaiset yritykset joutuvat epäreiluun kilpailuasemaan, ja kilpailuetu markkinoilla siirtyy suurten jäsenmaiden suurille yrityksille, sillä ne toimivat markkinoilla, joilla on ollut suunnitteilla jo pitkään juomavesidirektiiviä tiukempia kansallisia materiaalien lyijyä koskevaa sääntelyä. Ehdotetuilla asetuksilla laajennettaisiin käytännössä joidenkin suurten markkinoiden säädökset koskemaan sellaisenaan myös Suomea. Suurimmat lyijyttömien materiaalien tuottajat ovat Saksassa.

Metallisten materiaalien hyväksyttävyys positiivilistoille todettaisiin EN-standardin 15664-1 mukaisesti. Vaikka Talteka kannattaakin yleiseurooppalaisten standardien käyttämistä, ei mainitun standardin soveltaminen tässä tapauksessa ole kaikin osin mahdollista tuotekelpoisuuden toteamiseen Suomessa. Komission ehdottamissa säädöksissä standardi EN 15664-1 olisi kuitenkin metallisten materiaalien positiivilistalle hyväksynnän perusteena. Taltekan näkemyksen mukaan komissiolla ei voi olla valtaa säätää siitä, että ensimmäiselle positiivilistalle otettavat materiaalit olisi pitänyt testata komission ehdottamien tulevien kriteereiden ja standardien mukaisesti, vaan ensimmäiselle positiivilistalle tulisi ottaa kaikki jäsenvaltioiden ilmoittamat kansallisilla menetelmillä hyväksytyt materiaalit.

Kunnioittavasti

Talotekninen teollisuus ja kauppa ry

Ilkka Salo
toimitusjohtaja

Lisätietoja:
Juhani Hyvärinen
johtaja
juhani.hyvarinen@talteka.fi
puh. 0407457907